

V I Lenin

**Bondedeputerades första allryska kongress den 4-28 maj
(17 maj-10 juni) 1917****1. Resolutionsförslag i agrarfrågan**

1. All jord tillhörande godsägare och privata ägare liksom all apanage- och kyrkojord och så vidare måste omedelbart överföras till folket utan ersättning.
2. Bönderna måste på organiserat sätt, genom sina bondedeputerades sovjet, omedelbart överta all lokal jord för att ekonomiskt bruka den, utan att härmed på något sätt föregripa det slutgiltiga fastställandet av dispositionsrätten över jorden, vilket skall genomföras av konstituerande församlingen eller av sovjeternas allryska sovjet, om folket överlämnar den centrala statsmakten i händerna på en sådan sovjeternas sovjet.
3. Privatäganderätten till jord måste överhuvudtaget avskaffas, dvs äganderätten till all jord måste uteslutande tillhöra hela folket; dispositionsrätten över jorden skall däremot tillkomma de lokala demokratiska institutionerna.
4. Bönderna måste förkasta kapitalisternas, godsägarnas och deras provisoriska regerings råd att ingå en ”överenskommelse” med de lokala godsägarna för att omedelbart få till stånd en reglering av dispositionsrätten över jorden; dispositionsrätten över jorden måste fastställas genom ett organiserat beslut av majoriteten av de lokala bönderna och inte genom en överenskommelse mellan majoriteten, dvs bönderna, och minoriteten, dvs godsägarna, som därtill utgör en mycket obetydlig minoritet.
5. Överföringen av all godsägarjord till bönderna utan ersättning bekämpas och kommer att bekämpas med alla medel inte blott av godsägarna, utan även av kapitalisterna, som besitter en mycket stor makt både på grund av sina pengar och på grund av sitt inflytande över de ännu oupplysta massorna genom tidningarna, genom de många ämbetsmännen, tjänstemännen osv, som är vana vid kapitalets herravälde. Därför kan överföringen av all godsägarjord till bönderna utan ersättning inte vare sig slutföras eller säkerställas, utan att bondemassornas förtroende för kapitalisterna krossas, utan att ett fast förbund upprättas mellan bönderna och arbetarna i städerna, utan att hela statsmakten fullständigt övergår till arbetar-, soldat-, bonde- osv deputerades sovjet. Endast en statsmakt, som befinner sig i händerna på sådana sovjet och som inte styr staten genom polis, genom ämbetsmän, genom en från folket isolerad stående här, utan genom en allmän, väpnad folkmilis av arbetare och bönder, är i stånd att trygga den ovan framlagda och av hela bondebefolkningen krävda agrara omgestaltningen.
6. Lönarbetarna i jordbruket och fattigbönderna, dvs de som skaffar sig livsuppehälle delvis genom lönarbete, eftersom de inte har tillräckligt med jord, boskap och redskap, måste av alla krafter sträva efter att självständigt organisera sig i särskilda sovjet eller särskilda grupper inom de allmänna bondesovjeterna för att kunna försvara sina intressen mot de rika bönderna, som oundvikligen strävar efter ett förbund med kapitalisterna och godsägarna.
7. På grund av kriget hotas Ryssland liksom alla de krigförande samt många neutrala (icke krigförande) länder av ekonomiskt förfall, katastrof, hungersnöd till följd av brist på arbetskraft, brist på kol, järn osv. Landet kan endast räddas genom att arbetarnas och böndernas deputerade övertar kontrollen och ledningen av hela produktionen och produktfördelningen. Därför är det nödvändigt att redan nu förbereda överenskommelser mellan bondedeputerades sovjet och arbetardeputerades sovjet om utbyte av spannmål och andra lantbruksprodukter mot redskap, skodon, kläder osv utan förmedling av kapitalisterna, som måste avlägsnas från

ledningen av fabrikerna. I samma syfte måste man också uppmuntra överföringen av godsägarnas boskap och redskap i bondekommittéernas händer för allmänt bruk.

Likaså måste man uppmuntra inrättandet av mönsterbruk på varje stort gods, där jorden skall brukas kollektivt med de bästa redskap under ledning av agronomer och enligt beslut av lantarbetardeputerades sovjet.

Skrivet före den 17 (30) maj 1917

Tryckt i maj 1917 för utdelning till kongressombuden och publicerat i december 1917 i broschyren *Material i agrarfrågan*, utgiven i Petersburg av förlaget Priboj

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 32, s 165-167

2. Tal om agrarfrågan den 22 maj (4 juni) 1917

Kamrater! Den resolution, som jag har äran att framlägga för er på bondesovjetens socialdemokratiska grupps vägnar, är tryckt och utdelad till ombuden. Ifall inte alla erhållit den, skall vi ordna att ytterligare ett antal exemplar blir tryckta i morgon och utdelade till dem, som så önskar.

I ett kort tal kan jag naturligtvis endast uppehålla mig vid de grundläggande frågorna, huvudfrågorna, som mest intresserar bönderna och arbetarklassen. Åt den som mer ingående intresserar sig för frågan skulle jag kunna rekommendera vårt partis, Rysslands socialdemokratiska arbetarpartis (bolsjevikerna) resolution, vilken publicerats som bilaga till nr 13 av tidningen Soldatskaja Pravda och vid flera tillfällen belysts i vår tidning Pravda. För ögonblicket måste jag inskränka mig till att klargöra de viktigaste punkterna i min resolution och i vårt partiprogram i agrarfrågan, vilka är mest omtvistade eller föranlett missförstånd. En av de första av dessa omtvistade eller missförstånd föranledande punkter är den fråga, som också berördes igår eller dagen dessförinnan i Första jordkommittén vid ett sammanträde, som ni antagligen alla hört talas om eller läst om i tidningarna från igår eller i förrgår. Första jordkommitténs sammanträde bevisades av en representant för vårt parti, en av mina kolleger i centralkommittén, kamrat Smilga. Han föreslog där att Första jordkommittén skulle uttala sig för att bönderna omedelbart skall sätta sig i besittning av godsägarnas jord på organiserat vis och för detta förslag blev kamrat Smilga överhopad med en hel rad invändningar. (Tillrop: "Här också!") Man säger just, att även här många kamrater likaledes kommer att gå emot detta förslag. Så mycket större anledning har jag att uppehålla mig vid klargörandet av denna punkt i vårt program, ty det förefaller mig som om de flesta, jag tror rentav alla invändningar, som görs mot vårt program, är baserade på missförstånd eller på en oriktig belysning av våra åsikter.

Vad sägs det i vårt partis alla resolutioner, i alla artiklar i vårt organ, vår tidning Pravda? Vi säger att all jord utan undantag måste bli hela folkets egendom. Till denna slutsats har vi kommit genom att vi studerat i synnerhet bonderörelsen 1905, uttalandena av bonde-deputerade i första och andra riksduman, där många bondedeputerade från alla håll i Ryssland kunde uttala sig relativt, naturligtvis relativt fritt.

All jord måste bli hela folkets egendom. Redan härav framgår det att, då vi försvarar kravet på att godsägarnas jord omedelbart och utan ersättning skall övergå till bönderna på respektive platser, vi inte alls försvarar att bönderna skall lägga beslag på denna jord som sin egendom, att vi inte alls försvarar en uppdelning av denna jord. Vi menar, att bönderna på respektive platser skall överta jorden enbart för sådd i enlighet med ett beslut, som fattats av majoriteten av de lokala bondedelegaterna. Vi går inte alls in för att denna jord blir egendom för de

bönder som nu övertar den i och för sådd. Alla sådana invändningar mot vårt förslag, som jag ständigt får höra och läsa i de kapitalistiska tidningarna, är direkt baserade på en oriktig tolkning av våra åsikter. Eftersom vi säger – och jag upprepar – har sagt i alla våra resolutioner, att jorden måste bli hela folkets egendom och övergå till det utan ersättning, så är det klart, att fastställandet av den slutliga fördelningen av denna jord, att det slutgiltiga fastställandet av dispositionsrätten över jorden måste ske enbart genom den centrala statsmakten, dvs genom konstituerande församlingen eller sovjeternas allryska sovjet ifall bonde- och arbetarmassan skapar en sådan makt, en sovjeternas sovjet. I detta avseende råder det inga menings-skiljaktigheter.

Meningsskiljaktigheterna börjar därefter, då man gör invändningar mot oss och säger: ”Om det är så, då blir varje omedelbart överförande av godsägarjorden i böndernas händer utan ersättning ett egenmäktigt förfarande.” Just denna åsikt, som allra tydligast, med största auktoritet och eftertryckligast uttalats av jordbruksminister Sjingarjov i hans bekanta telegram, anser vi vara högst oriktig, högst ofördelaktig för bönderna, ofördelaktig för jordbrukarna och ofördelaktig för landets spannmålsförsörjning samt även orättvis. Detta telegram skall jag tillåta mig att läsa upp för att visa mot vad vi framför allt riktar våra invändningar.

”En självständig lösning av jordfrågan är otillåtlig utan en rikslag. Ett egenmäktigt förfarande blir en olycka för staten ... Jordfrågans lösning tillkommer enligt lagen konstituerande församlingen. För närvarande bildas lokalt vid distriktens livsmedelskommittéer medlingsorgan för frivillig överenskommelse mellan jordbrukare och jordägare.”

Det är det viktigaste stället i regeringens förklaring om denna fråga. Om ni läser den resolution som Första jordkommittén igår eller i förrgår tog i denna fråga, och den resolution, som likaledes i dagarna togs av en konferens med riksdumans medlemmar, så skall ni få se, att de båda angivna resolutionerna utgår från samma uppfattning. Man beskyller de bönder, som vill åstadkomma att jorden omedelbart och utan ersättning skall överlämnas i böndernas händer och fördelas av de lokala bondekommittéerna, för egenmäktigt förfarande, och därvid utgår man ifrån att endast en frivillig överenskommelse mellan bönderna och jordägarna, mellan jordbrukarna och jordinnehavarna skulle kunna motsvara statens allmänna behov och intressen. Just det förnekar vi, det bestrider vi.

Låt oss undersöka invändningarna mot vårt förslag. Vanligen består de i att jorden i Ryssland är ytterst olikmässigt fördelad, såväl mellan de enskilda små enheterna, exempelvis byar och distrikt, som mellan de stora enheterna – guvernement och områden. Man säger, att om den lokala befolkningen genom ett majoritetsbeslut skulle ta jorden i besittning, och därtill utan ersättning, utan att ta hänsyn till godsägarnas vilja, så skulle olikmässigheten kvarstå, ja det skulle rentav bli risk för att den skulle ökas. Härpå svarar vi, att ett sådant argument är baserat på ett missförstånd. Olikmässigheten i jordens fördelning kommer under alla omständigheter att kvarstå så länge konstituerande församlingen eller den centrala statsmakten överhuvudtaget inte har fastställt en ny, slutgiltig reglering. Så länge inte denna reglering fastställts – oavsett om saken avgörs till böndernas eller till godsägarnas favör, om jorden omedelbart överlämnas i böndernas händer, såsom vi önskar, eller om det går så som godsägarna önskar, vilka är beredda att arrendera ut jorden till högt pris på villkor att arrendebonden och godsägaren behåller sina rättigheter – hur det än går, så kvarstår den olikmässiga fördelningen. Denna invändning mot oss är uppenbart oriktig och orättvis. Vi säger att det så fort som möjligt måste skapas en central statsmakt, som inte endast stöder sig på bondemajoritetens vilja och beslut, utan även direkt ger uttryck åt denna majoritets uppfattning. Detta är oomtvistat. Invändningarna mot bolsjevikerna, angreppen mot dem i de kapitalistiska tidningarna, påståendena att vi är anarkister tillbakavisar vi på det bestämdaste och betraktar dessa angrepp som spridning av illvilliga lögnar och förtal.

Anarkister kallas de, som förnekar nödvändigheten av en statsmakt, men vi säger att denna är ovillkorligen nödvändig och inte endast för dagens Ryssland, utan även för varje stat, t o m om den går direkt över till socialism. En verkligt fast statsmakt är ovillkorligen nödvändig. Vi vill bara att denna makt helt och uteslutande skall ligga i händerna på arbetar-, soldat- och bondedeputerades majoritet. Just häri skiljer vi oss från de andra partierna. Vi förnekar på intet sätt nödvändigheten av en fast statsmakt, vi säger bara att all godsägarjord utan ersättning måste överföras i böndernas händer enligt majoritetsbeslut av de lokala bondekommittéerna, på villkor att egendomen ej utsätts för någon skadegörelse. Detta är på det mest exakta sätt angivet i vår resolution. Vi tillbakavisar bestämt den invändningen mot vår uppfattning, att detta skulle vara egenmäktigt förfarande.

Nej, om godsägarna behåller jorden för sin del eller tar betalt för den, så är det enligt vår mening egenmäktigt förfarande, men om bondemajoriteten säger, att godsägarjorden inte får stanna hos godsägarna, att bönderna av dessa godsägare, dessa jordägare under många decennier, under århundraden inte fått något annat än förtryck, så är det inte egenmäktigt förfarande, det är ett återställande av rätten, och man får inte vänta med att återställa rätten. Om man nu överför jorden till bönderna, så kan man inte undanröja olikmässigheten mellan områdena, det är obestriddigt, men denna olikmässighet kommer ingen att kunna undanröja innan konstituerande församlingen sammanträtt. Om man skulle fråga Sjingarjov, som gör invändningar mot oss och i officiella handlingar beskyller anhängarna av våra åsikter för "egenmäktigt förfarande", vad han har att föreslå mot denna olikmässighet, så skulle han inte kunna ge något svar. Han föreslår ingenting och kan ingenting föreslå.

Han talar om "frivillig överenskommelse mellan bönderna och godsägarna". Vad innebär det? Jag skall anföra två grundläggande siffror om jordägandet i europeiska Ryssland. Dessa siffror visar att vid ena ändan av den ryska byn finns de oerhört rika godsägarna, inklusive romanovarna, som är de rikaste och de värsta godsägarna, och vid den andra ändan de fattiga bönderna. Jag skall anföra de två siffrorna för att ni skall se, vilket värde denna predikan av Sjingarjov, av alla godsägare och kapitalister har. De två siffrorna är dessa: om man tar de rikaste godsägarna i hela europeiska Ryssland, så visar det sig att de största av dem, som är färre än 30 000, har ca 70 miljoner desiatiner jord. Var och en av dem har således över 2 000 desiatiner. Om man tar de allra översta skikten av de rika ryska godsägarna utan ståndskillnad (majoriteten är här adelsmän, men det finns också andra godsägare), så är de 30 000, och de innehar 70 miljoner desiatiner! Och om vi tar de fattiga bönderna, så uppgår de enligt samma folkräkning år 1905, vilken ger de senaste, enhetligt över hela Ryssland insamlade uppgifterna – uppgifter, som i själva verket inte förtjänar så värst stor tilltro, liksom inte heller någon under tsaren av tsaristiska ämbetsmän insamlad statistik, men som i varje fall innehåller uppgifter, vilka kommer sanningen närmast och bäst låter sig jämföras – så får vi tio miljoner gårdar med ca 70-75 miljoner desiatiner jord. Det betyder: den ena har över 2 000 desiatiner, den andra har 7,5 desiatiner på varje gård! Och så säger man att det vore egenmäktighet om bönderna inte går med på frivillig överenskommelse. Vad innebär då denna "frivilliga överenskommelse"? Den innebär att godsägarna måhända avstår jord mot en god arrendeavgift, men att de inte kommer att ge den gratis åt någon. Är det rättvist? Nej, det är inte rättvist. Är detta fördelaktigt för bondebefolkningen? Nej, det är inte fördelaktigt. På vilket sätt jordegendomen sist och slutligen kommer att regleras, det är den framtida centralmaktens sak men nu måste godsägarjorden omedelbart och utan ersättning överlämnas i böndernas händer på villkor att det sker som organiserat besättande. I Första jordkommittén sade minister Tjernov i sin polemik mot kamrat Smilga, att "organiserat besättande" är två ord som ömsesidigt upphäver varandra: om det är ett besättande, så är det oorganiserat, och om det är organiserat så är det inget besättande. Jag tror, att denna kritik är oriktig. Jag tror, att om bönderna i en by eller i ett distrikt, i ett härad eller ett guvernement fattar ett

majoritetsbeslut – och i en del guvernement, om inte i alla, har bondekongresserna upprättat en lokal makt, som representerar majoritetens intressen och vilja, en makt som representerar befolkningens, dvs den jordbrukande majoritetens vilja – om bönderna upprättar en sådan lokal makt, så är dess beslut ett beslut av den makt, som de kommer att erkänna. Det är den makt, som den lokala bondebefolkningen säkert kommer att hysa fullständig aktning för, ty det är ställt utom tvivel att denna makt, en fritt vald makt, kommer att besluta att godsägarjorden omedelbart måste överföras till bönderna. Må bonden veta, att han tar godsägarens jord, och om han betalar, så må han veta, att han betalar till böndernas kassor, till härads-kassorna, han må veta, att dessa pengar går till jordbrukets förbättring, till vägar, vägbeläggning osv. Han må veta, att det inte är sin egen jord han tar, *men inte heller godsägarens jord* utan hela folkets jord, som konstituerande församlingen slutgiltigt kommer att disponera över. Ända från revolutionens början, från det ögonblick den första jord-kommittén bildats får godsägarna därför inte ha några rättigheter till jorden och några som helst penningavgifter för denna jord får inte tas ut.

Mellan oss och våra motståndare finns en grundläggande motsättning i uppfattningen av vad som är ordning och lag. Hittills har man sett på saken så, att ordning och lag är det som passar godsägarna och ämbetsmännen, men vi påstår att ordning och lag är det som passar böndernas majoritet. Så länge det inte finns någon sovjeternas allryska sovjet, så länge det inte finns någon konstituerande församling, så länge är varje lokal makt – häradskommittéerna, guvernementskommittéerna – högsta ordning och lag! Vi kallar det egenmäktighet, då en godsägare på grund av sekelgamla rättigheter kräver en ”frivillig” överenskommelse med tre hundra bondefamiljer, vilka var och en har i genomsnitt 7,5 desiatiner! Vi säger: ”Må man fatta majoritetsbeslut: vi vill att bönderna skall få godsägarnas jord nu genast, utan att förlora en enda månad, en enda vecka eller ens en enda dag!”

Man invänder emot oss: ”Om bönderna besätter jorden nu, så blir det säkert de rikare bönderna, som gör det, de som har boskap, redskap osv; blir det därför inte farligt just ur fattigböndernas synpunkt?” Kamrater, detta argument måste jag närmare gå in på, ty vårt parti förklarar i alla beslut, program och upprop till folket: ”Vi är lönarbetarnas och de fattiga böndernas parti, deras intressen vill vi skydda, genom dem och endast genom dem, genom dessa klasser kan mänskligheten befrias från de fasor, som detta kapitalisternas krig har störtat den i.”

Sådana invändningar som att våra beslut inte motsvarar de fattiga böndernas intressen ägnar vi därför synnerlig uppmärksamhet och föreslår att de skall behandlas mycket uppmärksam, ty dessa invändningar berör sakens väsen, frågans själva kärna. Sakens själva väsen består just i frågan, på vilket sätt intressena hos lönarbetarna i stad och på land, de fattiga böndernas intressen kan försvaras i den pågående revolutionen, i den pågående statliga omdaning av Ryssland, på vilket sätt deras intressen kan och måste försvaras mot intressena hos godsägarna och de rika bönderna, som även är kapitalister. Detta är naturligtvis frågans kärnpunkt, hela dess väsen! Och nu invänder man mot oss att om man rekommenderar bönderna att omedelbart besätta jorden, så kommer i främsta rummet den som har redskap och boskap att ta för sig, medan de fattiga får gå tomhänta därifrån. Jag frågar er: kan då en frivillig överenskommelse med godsägarna hjälpa?

Ni vet mycket väl, att godsägarna ogärna arrenderar ut jord åt bönder som inte har en kopek på fickan, och att de tvärtom tillgriper ”frivilliga” överenskommelser, då de lovas god betalning. Gratis har väl godsägarna hittills inte gett jord åt någon; här i Ryssland är det ingen, som lagt märke till något sådant.

Då man talar om frivillig överenskommelse med godsägarna, så innebär det att i betydande grad ytterligare stärka, öka och befästa det privilegierade läge, det prioritetsläge, de fördelar,

som de rika bönderna åtnjuter, emedan de säkerligen kan betala godsägarna, och för varje godsägare är en rik bonde en solvent person. Godsägaren vet, att denne kan betala och att man kan driva in pengar hos honom, och därför kommer just rika bönderna att vinna mera än de fattiga vid sådana ”frivilliga” uppgörelser. Och tvärtom, om det finns en möjlighet att genast hjälpa fattigbonden, så är det endast genom en sådan åtgärd, som jag föreslår, nämligen: jorden måste genast och utan ersättning överföras till bönderna.

Godsägarnas äganderätt var och förblir den största orättvisa. Om bönderna utan ersättning tar denna jord i besittning på grundvalen av ett majoritetsbeslut, så är det ingen egenmäktighet utan ett återställande av rätten. Det är vår ståndpunkt, och därför betraktar vi argumentet, att de fattiga bönderna skulle förlora härpå, som en flagrant orättvisa. Det kallas en ”frivillig” överenskommelse – endast Sjingarjov kan kalla den ”frivillig” – om en godsägare har 2 000 desiatiner, medan 300 bönder i genomsnitt har 7,5 desiatiner var. Att kalla en sådan överenskommelse frivillig är att håna bönderna. Det är ingen frivillig överenskommelse, utan en tvångsöverenskommelse för bönderna, den är dem påtvingad till dess varje distrikts-, guvernements-, härads- och allrysk bondesovjet förklarat, att godsägarnas äganderätt är en stor orättvisa, som man inte får dröja en timme eller ens en minut med att avskaffa.

Äganderätten till jorden måste tillkomma hela folket och den måste upprättas av en central statsmakt. Tills denna upprättats är det de lokala myndigheterna, jag upprepar det än en gång, som övertar godsägarnas jord och det måste de göra på ett organiserat sätt enligt majoritetens vilja. Det är inte sant, då tidningarna skriker om, att det råder oordning i Ryssland! Det är inte sant, ty på landsbygden råder större ordning än förut, emedan besluten fattas av majoriteten; övervåld mot godsägarna har nästan inte alls förekommit; de fall av orättvisa och övervåld mot godsägare som förekommit har varit enstaka; deras antal är högst obetydligt och överstiger i hela Ryssland inte det antal våldshandlingar, som förekom också tidigare.

Nu skall jag beröra också ett annat argument, som jag hört och haft tillfälle behandla i vår tidning Pravda i samband med jordens omedelbara övergång i böndernas händer.

Argumentet är detta: om man rekommenderar bönderna att genast och utan ersättning ta godsägarjorden i sina händer, så kommer det att framkalla missnöje, irritation, farhågor och måhända rentav förbittring bland soldaterna vid fronten, vilka kanske kommer att säga: ”Om bönderna nu tar jorden, medan vi måste stanna vid fronten, så blir vi utan jord.” Soldaterna skulle kanske ge sig iväg från fronten allesammans, och det skulle resultera i kaos och anarki. Härpå svarar vi att denna invändning inte alls berör huvudfrågan: oavsett om man tar jorden för betalning, efter överenskommelse med godsägarna eller enligt beslut av böndernas majoritet, stannar soldaten kvar vid fronten så länge kriget pågår, och de kommer naturligtvis att stanna vid fronten och kan inte återvända till landsbygden. Varför skulle soldaterna vid fronten inte frukta att godsägarna under sken av en frivillig överenskommelse ålägger bönderna ogynnsamma villkor, varför skulle de frukta det som böndernas majoritet beslutar mot godsägarna? Det är obegripligt! Varför skulle soldaten vid fronten hysa förtroende för godsägaren, för en ”frivillig” överenskommelse med godsägaren? Jag kan förstå, att godsägarnas och kapitalisternas partier säger det, men att den ryske soldaten vid fronten skulle se på saken så, det tror jag inte. En ”frivillig” överenskommelse kommer soldaten inte att kalla ordning, han kommer inte att hysa förtroende för den, snarare kommer han att anse att det gamla godsägarsystemet fortfarande består.

Om man säger till soldaten, att jorden övergår till folket, att de lokala bönderna arrenderar jorden men inte betalar arrendet till godsägaren, utan till sin egen kommitté för allmännyttiga ändamål, för samma soldatfront, men inte till godsägaren, så kommer soldaten att hysa större förtroende för detta. Om detta är ett majoritetsbeslut, så kommer soldaten vid fronten att veta,

att det inte längre kan finnas några "frivilliga" överenskommelser med godsägarna, att godsägarna är likaberättigade medborgare, som ingen vill förfördela. Jorden tillhör hela folket, dem tillhör således också godsägarna, men inte på grundvalen av adliga privilegier, utan på samma sätt som varje annan medborgare. Från den dag, då tsaren, som var den störste godsägaren och massförtryckaren, störtades från makten, får det inte längre finnas några privilegier för jord- och godsägarna. I och med att friheten införts måste godsägarmakten anses störtad en gång för alla. En sådan uppfattning gör inte att soldaten vid fronten förlorar någonting, utan han kommer i stället att hysa betydligt större förtroende för statsmakten och en lugn tillförsikt om sitt hem, om att hans familj inte kommer att bli förfördelad och lämnad utan tillsyn.

Återstår ännu ett argument, som förs fram mot vårt förslag. Det är att om bönderna omedelbart bemäktigade sig godsägarnas jord, så skulle ett så omedelbart, svagt förberett övertagande måhända leda till att jorden brukades sämre, att sådden kanske blev sämre. Jag måste säga, att en majoritetens makt, en central statsmakt ännu inte bildats; bönderna har ännu inte fått tillräckligt självförtroende och inte förlorat förtroendet för godsägarna och kapitalisterna; jag tror att vi för varje dag kommer allt närmare detta, bönderna förlorar med varje dag förtroendet för den gamla statsmakten och får klart för sig att regeringen i Ryssland måste bestå av valda representanter för bönder, soldater, arbetare m fl och inte av några andra. Jag tror, att vi för varje dag kommer allt närmare detta, inte därför att några partier har rått härtill: miljoner människor kommer aldrig att lyssna till partiernas råd, om dessa råd inte sammanfaller med det, som det egna livets erfarenhet lär dem. Vi närmar oss med snabba steg den tid, då det i Ryssland inte kommer att finnas någon annan makt än den makt som utövas av valda representanter för bönderna och arbetarna. Och då man säger mig, att ett omedelbart övertagande av jorden skulle leda till att jorden blir dåligt brukad, att sådden blir dålig, så måste jag säga, att våra bönder på grund av sitt förtryckta läge, på grund av sin sekellånga trældom hos godsägarna, brukar jorden mycket dåligt. I Ryssland härskar naturligtvis en fruktansvärd kris, som drabbat detta land lika väl som alla krigförande länder, och Ryssland kan inte rädda sig utan att övergå till bättre brukningsmetoder, till den största sparsamhet ifråga om den mänskliga arbetskraften. Men kan då en "frivillig" överenskommelse med godsägarna ändra någonting genast ifråga om den första sådden? Vad tror ni? Kommer godsägarna att bättre övervaka jordens brukning, kommer bönderna att beså jorden sämre, om de vet att det inte är godsägarjord de besår, utan att jorden tillhör hela folket, att de inte betalar godsägarna, utan lämnar pengarna till sina egna bondekassor? Det är en sådan absurditet att jag blir förvånad, då jag hör sådana argument; det är någonting alldeles osannolikt och det är helt och hållet en list av godsägarna.

Godsägarna har insett, att de inte längre kan härska med knölpåkens hjälp, det har de väl förstått, och de går över till det sätt att härska, som är en nyhet för Ryssland, men som redan länge existerat i Västeuropa, i de västeuropeiska länderna. Att man inte längre kan härska med knölpåkens hjälp, det har två revolutioner hos oss visat, och i de västeuropeiska länderna har tiotals revolutioner visat det. Dessa revolutioner lär godsägarna och kapitalisterna, de lär dem att man måste regera folket med bedrägeri, med smicker; man måste anpassa sig, sticka ett rött märke i knapphållet och även om man är en parasit säga: "Vi är den revolutionära demokratin, var bara snälla och vänta, så skall vi göra allt för er." Ett sådant argument, att bönderna skulle beså jorden sämre nu, då de inte längre besår godsägarnas jord utan jord som tillhör hela folket, det är ett direkt hån mot bönderna, det är ett försök att genom bedrägeri upprätthålla sitt välde över dem.

Jag upprepar, att det inte alls får finnas någon godsägarnas egendom; att inneha jord är inte detsamma som att äga den. Innehavet är en temporär åtgärd, och innehavet ändras varje år. En bonde, som får en jordlapp i arrende, vågar inte anse jorden som sin. Jorden tillhör varken

honom eller godsägaren, utan folket. Jag upprepar: härigenom kan sådden i år, denna vår inte försämras. Detta antagande är så monstruöst och osannolikt, att jag säger er endast en sak: man måste ta sig i akt för godsägarna, man för inte lita på dem, inte låta sig luras av söt-sliskiga ord och löften. Man måste komma ihåg, att ett majoritetsbeslut av bönderna, som är tämligen försiktiga med att fatta beslut, är ett lagligt beslut, som gäller för hela staten. I detta avseende kan man förlita sig på bönderna. Jar har här exempelvis ett beslut av bönderna i Penza, vilket från första till sista punkten är genomsyrat av en utomordentlig försiktighet: bönderna har ingen omedelbar omgestaltning av hela Ryssland i sinnet, men de vill inte låta sig drivas in i en outhärdlig trälldom, och häri har de rätt. Den värsta trälldomen var och förblir trälldomen under godsägarna, trälldomen under jordägarna och förtryckarna. Därför får man inte vänta en enda vecka, inte en enda timme med att avskaffa denna trälldom, men varje besittningstagande skall ske organiserat, inte för att jorden skall bli egendom och delas upp utan endast för att den jord, som tillhör hela folket, skall brukas gemensamt.

Denna fråga om besittningstagandet skulle jag kunna avsluta med att svara att invändningarna mot vår förmodan för godsägarnas och kapitalisternas vidkommande är baserat på bedrägeri, och för deras vidkommande, som inte är godsägare, inte kapitalister, för deras vidkommande som önskar försvara de arbetandes intressen, är invändningarna baserade på missförstånd, på alltför stor tilltro till det, som kapitalisterna och godsägarna lögnaktigt säger om oss. Om man prövar våra argument, så skall det visa sig att det rättvisa kravet på omedelbart upphävande av godsägarnas egendom precis på samma sätt som jordäganderättens övergång till folket inte kan förverkligas innan en central statsmakt upprättats, men vi tillråder på det eftertryckligaste att jordinnehavet genast överförs i de lokala böndernas händer, och det på ett sådant sätt att ordningen inte det minsta störs. I våra resolutioner ger vi detta råd, och måhända är rådet överflödigt, emedan bönderna även härförutan genomför det i verkligheten.

Jag övergår nu till den andra frågan, som bör ägnas den allra största uppmärksamhet, nämligen frågan om hur man enligt vår mening och i de arbetande massornas intresse bör förfara med jorden, när den redan blivit hela folkets egendom, när privatäganderätten avskaffats. Denna stund är helt nära i Ryssland. I själva verket är godsägarnas makt om inte tillintetgjord, så dock undergrävd. När jorden är i alla bönders besittning, när det inte längre finns några godsägare, hur skall det då bli, hur skall jorden fördelas? I denna fråga måste vi enligt min mening ha en gemensam syn, en grundläggande syn, emedan den lokala dispositionsrätten självfallet kommer att tillhöra bönderna. I en demokratisk stat kan det ej vara annorlunda, det är så klart, att man inte behöver tala härom. Men då det frågas vad som skall göras för att jorden skall komma i de arbetandes händer, säger vi: vi vill försvara lönarbetarnas och de fattiga böndernas intressen. Det ställer vårt parti, de ryska socialdemokraterna-bolsjevikernas parti, som sin uppgift. Vi frågar oss: om man säger att jorden övergår i folkets händer, är det detsamma som att säga att jorden övergår till de arbetande? Och vi svarar: nej, det är inte detsamma! Om man säger, att jorden skall övergå i folkets händer, så betyder det att godsägarnas äganderätt avskaffas; det betyder att all jord tillhör hela folket; det betyder att var och en, som erhåller jord, får den i arrende av hela folket. Om denna ordning fastställs, så betyder det, att det inte längre finns någon skillnad i jordinnehavet, att all jord är lika, som bönderna ofta säger: ”Alla gamla gränser och inhägnader kommer att falla, jorden blir fri från alla skrankor; det blir en fri jord och ett fritt arbete.”

Betyder det att jorden överlämnas till alla arbetande? Nej, det betyder det inte. Fritt arbete på en fri jord – det betyder att gamla former för jordinnehavet avskaffats, att det inte finns något annat jordinnehav än statens; envar arrenderar jord av staten; det existerar en allmän statsmakt, alla arbetares och bönders makt; av denna makt får enbart bonden jord som arrendator; mellan staten och bonden finns det inga mellanhänder; alla får jorden enligt lika principer; det är fritt arbete på fri jord.

Betyder det att jorden överlämnas till alla arbetande? Nej, det betyder det inte. Jorden kan inte ätas, men för att kunna sköta den måste man ha redskap, boskap, utrustning, pengar; utan pengar, utan redskap kan man inte sköta jorden. När ni därför upprättar en sådan ordning, att det blir fritt arbete på fri jord, så kommer det inte att finnas någon jord, som innehas av godsägarna, ingen rangordning ifråga om jorden utan endast den jord som är hela folkets egendom, samt fria arrendatorer, som arrenderar jord av staten. När ni genomfört detta, så är det inte detsamma som att jorden övergått till alla arbetande, utan det innebär endast att varje jordbrukare kommer att fritt disponera över jorden; den som har lust kommer obehindrat att erhålla jord av staten. Det blir ett stort steg framåt i jämförelse med tsarens och godsägarnas Ryssland. Det blir ett stort steg framåt, ty godsägarnas och tsarens Ryssland var ett Ryssland, där 70 miljoner desiatiner var överlämnade åt 30 000 markovar, romanovar och dylika godsägare; det blir ett Ryssland, där det kommer att finnas fritt arbete på fri jord. Redan nu har det skett på många ställen. Ryssland har redan nu gått framåt i jämförelse med tsarens och godsägarnas Ryssland, men det är inte jordens övergång till de arbetande, det är jordens övergång till jordbrukaren, ty om jorden tillhör hela staten och den som har lust att bruka jorden kommer att erhålla den, så räcker det ändå inte, det räcker inte med att man har vilja att bruka, det behövs också förmåga, men inte heller det räcker. Varje lantarbetare och daglönare har förmåga, men det fattas honom boskap, redskap och kapital, och därför kan vi inte, hur mycket ni än beslutar och hur mycket ni än talar, därmed införa fritt arbete på fri jord. Även om vi skulle sätta upp ett anslag om den fria jorden i varje distriktsstyrelse, så skulle saken därmed inte förbättras för de arbetande, lika litet som fångelserna i de västeuropeiska republikerna, vilka bär inskriptionen ”Frihet, jämlikhet och broderskap”, upphör att vara fångelser på grund av detta. Om man skriver orden ”Frihet, jämlikhet och broderskap” på en fabrik, som man gör i Amerika, då upphör inte fabriken därmed att vara ett tukthus för arbetarna och ett paradys för kapitalisterna.

Således måste man nu tänka på fortsättningen, på hur man skall nå dithän att det inte endast blir fritt arbete – det är ett steg framåt, men det är ännu inte ett steg till skydd för de arbetandes intressen, det är ett steg till frigörelse från godsägarnas rofferi, från deras utsugning, en frigörelse från markovarna, från polisen osv – men det är inget steg till skydd för de arbetandes intressen, ty en fattig, obesutten bonde kan inte göra någonting med jorden utan boskap, utan redskap, utan kapital. På grund härav hyser jag en stark misstro till frågan om de s k två måtten eller de två normerna, arbetsnormen och existensnormen. Jag vet att man alltid kan möta resonemang och utläggningar om dessa normer i de narodistiska partierna. Jag vet att dessa partier representerar ståndpunkten, att det är nödvändigt att införa dessa två normer, dessa två mått; arbetsnormen – den jordmängd, varutöver en familj inte kan bruka jorden – samt existensnormen – den jordmängd, som betyder svält ifall den minskas. Jag säger, att jag betraktar denna fråga om normer eller mått med stor misstro och jag tror att det är en byråkratisk plan, som inte kommer att medföra någon nytta, som inte är livskraftig, även om ni här har tagit ett beslut om denna plan. Här ligger sakens kärna! Denna plan kan inte bjuda någon märkbar lättnad i lönarbetarnas och de fattiga böndernas läge, och även om ni accepterar denna plan, kommer den att stanna på papperet så länge kapitalismen härskar. Denna plan hjälper oss inte att finna den rätta vägen för övergången från kapitalism till socialism.

Då man talar om dessa två mått, om dessa två normer, så föreställer man sig saken så som om det endast existerade jord och medborgare, som om ingenting annat existerade på jorden. Ifall det vore så, skulle denna plan vara bra. Men saken ligger annorlunda till. Vi har att göra med kapitalets makt, pengarnas makt – utan pengar kan det inte finnas något jordbruk på den allra friaste jord, vilka ”mått” man än använder, ty så länge pengarna finns kvar, finns också lönarbetet kvar. Och det betyder att de rika bönderna, som det finns minst en miljon familjer av i Ryssland, förtrycker och utsuger lönarbetarna och kommer att förtrycka dem även på den

”fria” jorden. Dessa rika bönder har ständigt, inte i undantagsfall utan som allmän regel, lejda arbetare, som är anställda på ett år, på en viss tid eller per dag, dvs de utsuger de fattiga bönderna och proletärerna. Och vid sidan härav finns det miljoner och åter miljoner bönder, som inte äger en häst, som inte kan existera utan att sälja sin arbetskraft, utan att skaffa sig säsongarbete utanför den egna byn osv. Så länge penningens makt består, så länge kapitalets makt består, kommer alla ”normer”, vilka vi än uppställer, att i bästa fall bli odugliga i praktiken, emedan de inte räknar med huvudfaktorn, att äganderätten till redskapen, till boskapen, till pengarna är olikmässigt fördelad; de räknar inte med att det finns ett lönarbete, som är underkastat utsugning. Det är ett grundläggande faktum i dagens liv i Ryssland, det kan inte förbigås och om vi uppställer några slags ”mått”, så kommer livet att gå förbi dem och ”månen” stannar på papperet. För att försvara de obesuttna och fattiga böndernas intressen i den storslagna omgestaltning av Ryssland, som ni nu genomför och som ni otvivelaktigt kommer att genomföra, då privatäganderätten till jorden blir upphävd, då det kommer att tas ett steg framåt på vägen till en bättre, socialistisk framtid – för att i denna väldiga omgestaltning, som ni bara påbörjat och som kommer att gå långt, som otvivelaktigt, det kan sägas utan överdrift, kommer att genomföras i Ryssland, därför att det inte finns någon makt, som skulle kunna hindra det – för att försvara arbetarnas och de fattiga böndernas intressen kan man således inte gå den väg, som innebär uppställandet av normer eller mått utan man måste söka en annan väg.

Jag och mina kamrater i det parti, i vars namn jag har den äran att tala, känner endast två sådana vägar, då det gäller att försvara jordbrukslönarbetarnas och de fattiga böndernas intressen, och på dessa två vägar vill vi rikta bondesovjetens uppmärksamhet.

Den första vägen är att organisera jordbrukets lönarbetare och de fattiga bönderna. Det är vår önskan och vårt råd, att det i varje bondekommitté, i varje distrikt, härad och guvernement skall bildas en särskild fraktion eller en särskild grupp av lönarbetare inom jordbruket och fattiga bönder – sådana bönder som måste fråga sig, om jorden i morgon blir hela folkets egendom – och det blir den ovillkorligen, ty folket vill det – vad skall vi då göra? Vi, som inte har boskap och redskap, varifrån skall vi få dem? Hur skall vi sköta jorden? Hur skall vi värna våra intressen? Hur skall vi vinnlägga oss om att jorden, som kommer att bli hela folkets egendom, som verkligen kommer att bli hela folkets egendom, inte skall falla i händerna på *endast de besuttna*? Om den faller i händerna på dem, som har tillräckligt med boskap och redskap, vinner vi mycket därpå? Var det därför vi genomförde denna stora omvälvning? Var det detta vi behövde?

”Folket” kommer att ha jorden, men det är *inte tillräckligt* att försvara jordbrukslönarbetarnas intressen. Huvudvägen består inte i att man härifrån, från ovan, eller i att en bondekommitté fastställer ett ”mått” för den enskildes jordinnehav. Dessa mått hjälper inte, så länge kapitalet härskar, och de leder inte ut ur kapitalismens välde. För att frigöra sig från kapitalismens ok, för att den hela folket tillhöriga jorden skall övergå i *de arbetandes* händer finns det endast en huvudväg: det är vägen att organisera jordbrukets lönarbetare, som kommer att låta sig ledas av sin erfarenhet, av sina iakttagelser, av sin misstro till allt som parasiterna säger dem, även om dessa smyckar sig med röda band och kallar sig ”revolutionära demokrater”.

Endast en självständig lokalorganisation, endast den egna erfarenheten kan skola de fattiga bönderna. Och denna erfarenhet blir inte lätt, vi kan inte lova och lovar inte heller ett land som skall flyta av mjölk och honung. Nej, godsägarna kommer att störtas emedan folket så vill, men *kapitalismen* blir kvar. Att störta den är avsevärt svårare, det är en annan väg som leder till dess störtande. Den vägen innebär självständiga, särskilda organisationer av jordbrukets lönarbetare och de fattiga bönderna. Det är vad vårt parti skjuter fram i förgrunden.

Endast av denna väg kan man vänta sig, att jorden verkligen undan för undan, inte på ett lätt sätt, men säkert skall gå över i de arbetandes händer.

Det andra steg, som vårt parti rekommenderar, består i att av varje storföretag inom jordbruket, exempelvis av varje storgods, av vilka det finns 30 000 i Ryssland, så fort som möjligt bilda mönstergårdar, vilka brukas *gemensamt* av lantarbetarna tillsammans med skolade agronomer och med användande av herrgårdens boskap, redskap osv. Utan denna *gemensamma* brukning under ledning av lantarbetarnas sovjet kan man ej nå dithän, att de *arbetande* har all jord i sina händer. Naturligtvis är gemensam brukning en svår sak, naturligtvis vore det vansinnigt att inbilla sig, att en sådan gemensam brukning skulle kunna dekretas och påtvingas uppifrån, emedan den sekelgamla vanan vid individuella hushåll inte kan försvinna med en gång, emedan härtill krävs pengar, krävs anpassning till de nya levnadsformerna. Ifall dessa råd, denna åsikt om gemensam brukning, gemensamma inventarier, gemensam boskap jämte den bästa användning av redskapen tillsammans med agronomer – om dessa råd skulle vara ett påhitt av enskilda partier, så vore det illa, ty på ett partis råd försiggår inga förändringar i folkets liv, på partiernas råd går inte tiotals miljoner människor till revolution, och en sådan omvandling blir en betydligt större revolution än störtandet av den svagsinte Nikolaus Romanov. Jag upprepar att tiotals miljoner människor inte går till revolution på beställning, de gör det då hopplös nöd tvingar dem, då folket råkat i ett outhärdligt läge, då tiotals miljoner människors gemensamma anstormning och beslutsamhet bryter ned alla gamla skrankor och verkligen är i stånd att skapa ett nytt liv. När vi tillråder en sådan åtgärd, så råder vi att tillgripa den med försiktighet; när vi säger att den kommer att bli nödvändig, så drar vi inte denna slutsats enbart ur vårt program, enbart ur vår socialistiska teori, utan vi gör det därför att vi som socialister kommit till denna slutsats genom att iaktta de västeuropeiska folkens liv. Vi vet att det där förekommit många revolutioner, som skapat demokratiska republiker; vi vet att slavägarna besegrades i Amerika 1865 och att därefter hundratals miljoner desiatiner jord utdelades åt bönderna gratis, eller nästan gratis, men likväl härskar kapitalismen där som ingen annanstans och förtrycker de arbetande massorna likadant, om inte värre än i andra länder. Det är den socialistiska teorin, det är iakttagandet av andra folk, som lett oss till den fasta övertygelsen, att det inte finns någon utväg från kapitalismens ok utan att lantarbetarna gemensamt brukar jorden med användande av de bästa maskiner och under ledning av vetenskapligt skolade agronomer. Men om vi endast skulle basera oss på de västeuropeiska staternas erfarenhet, så skulle det vara illa för Ryssland, ty det ryska folket som massa betraktat är i stånd att ta ett betydelsefullt steg på den nya vägen endast då den yttersta nöd inställer sig. Och vi säger: just den tiden är nu kommen, då den yttersta nöden klappar på hela det ryska folkets dörr. Denna yttersta nöd består i att hushållningen inte längre kan gå i de gamla spåren. Om vi blir sittande liksom förut i småbruk, låt vara som fria medborgare på fri jord, så hotas vi likväl av oundviklig undergång, emedan förfallet med varje dag, med varje timme rycker allt närmare. Härom talar alla, det är ett faktum, som ej framkallats genom enskilda personers illvilja utan som framkallats av det annexionistiska världskriget, av kapitalismen.

Kriget har tillintetgjort massor av människor, hela världen är dränkt i blod, kriget har fört hela världen i fördärvet. Det är ingen överdrift, ingen kan utfärda garantier för morgondagen; alla talar härom. Ta *Izvestija Soveta Rabotjich i Soldatskich Deputatov** – där säger alla: kapitalister tillgriper obstruktion och lockout. Det innebär: det finns inget arbete, och kapitalisterna avskedar arbetarna massvis. Dithän har detta brottsliga krig fört inte bara Ryssland, utan alla länder.

* Meddelanden från arbetar- och soldatdeputerades sovjet — *Red*

Just därför säger vi: individuellt jordbruk, även om det vore ”fritt arbete på fri jord”, är ingen utväg ur den fruktansvärda krisen, ur den allmänna ödeläggelsen, det är ingen räddning. Det är nödvändigt att införa *allmän arbetsplikt*, det krävs den största inbesparing av mänsklig arbetskraft. Det krävs en utomordentligt stark och fast makt, som kan genomföra denna allmänna arbetsplikt; ämbetsmännen kan inte genomföra den, endast arbetar-, soldat- och bondedeputerades sovjeter kan genomföra den, emedan de är folket självt, folkmassorna själva, emedan de inte är någon ämbetsmannamakt, emedan de, som känner böndernas hela liv uppifrån och ned, kan införa arbetsplikt, kan införa det skydd för den mänskliga arbetskraften, som är nödvändigt för att böndernas arbete inte skall utsättas för rovdrift, så att övergången till gemensam brukning således kan försiggå gradvis och varsamt. Det är en svår sak, men man måste gå över till gemensam brukning i stora mönsterbruk; annars finns det ingen möjlighet att komma ut ur det förfall, ur den rent av förtvivlade situation, vari Ryssland befinner sig, och det vore det största fel, om någon skulle tro, att en sådan väldig omgestaltning i folkets liv kan försiggå ögonblickligen. Nej, det krävs ett oerhört arbete, det krävs anspänning, beslutsamhet och energi av varje enskild bonde och arbetare på det ställe där han befinner sig, i det arbete han känner, i den produktionsgren, som han sedan årtionde sysslat med. En sådan sak kan inte göras på order, men denna sak måste göras, emedan annexionskriget har fört hela mänskligheten till undergångens brant, tiotals miljoner människoliv har gått till spillo och ännu fler kommer att göra det genom detta förfärliga krig, om vi inte spänner alla våra krafter, om inte alla organisationer av arbetar- och bondedeputerades sovjeter gemensamt och beslutsamt går till aktion på den väg, som leder till gemensam brukning av jorden utan kapitalister, utan godsägare. Endast denna väg kommer att leda till att jorden verkligen överförs i de arbetandes händer. (*Applåder*)

Publicerat den 25 maj 1917 i tidningen *Izvestija Vserossijskogo Soveta Krestianskich Deputatov* nr 14 och i december 1917 i broschyren *Material i agrarfrågan*, utgiven i Petersburg av förlaget Priboj

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 32, s 168-189